

چکیده

امروزه اداره جوامع مدرن بر پایه انواع اطلاعات استوار است، اطلاعات اساس برنامه‌ریزی و وسیله‌ای لازم برای تصمیم‌گیری در فعالیت های جاری دولت و مدیران بخش‌های مختلف می‌باشد. میزان عمل و حجم هر فعالیتی به وسیله آمار مشخص می‌شود و مراد از آن معنی بخشیدن به علم آمار از طریق جمع‌آوری، طبقه‌بندی، تجزیه و تحلیل کمی اطلاعات است به طوری که تعدادی از نوآوری‌ها حاصل دستیابی به نتایج داده‌هاست.

شاخص‌های بیمارستانی مهمترین عامل نشان‌دهنده عملکرد بیمارستان می‌باشند. در مقایسه شاخص‌های بیمارستانی با استانداردها، نقاط ضعف و قوت کارکرد و عملکرد بیمارستان‌ها و فاصله آن با وضعیت مطلوب مشخص می‌گردد جهت سنجش کیفی و کمی شاخص، لازم است شاخص با استاندارد مقایسه شود. به همین منظور پژوهشی تحت عنوان بررسی شاخص‌های بیمارستانی مراکز آموزشی و درمانی کشور و مقایسه آن با استانداردها انجام گرفته است.

این پژوهش یک مطالعه مقطعی به صورت توصیفی است که شاخص‌های بیمارستانی مراکز آموزشی درمانی تابعه دانشگاه‌های کشور در سال ۱۳۸۰ با هم مقایسه شده و همچنین بعضی شاخص‌ها با استانداردها مقایسه شده است. اطلاعات طبق فرم‌های نظام نوین آماری از تمام مراکز آموزشی درمانی تابعه دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور جمع‌آوری گردیده است. که علاوه بر محاسبه شاخص‌ها و مقایسه با استانداردهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شاخص‌هایی که در ایران و آمریکا استفاده می‌شود نیز با هم مقایسه شده است. در این بررسی نتایج زیر حاصل گردید:

- تعداد کل بیمارستان‌های موجود در کشور در سال ۱۳۸۰، ۷۱۷ واحد که ۴۷۹ واحد آن تحت پوشش دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور بوده است.
- میانگین درصد اشغال تخت ۵۷/۱ درصد بود که با استاندارد حداقل مطلوب (۷۵٪) ۱۷/۹ درصد فاصله داشت. بیمارستان‌های تابعه دانشگاه علوم پزشکی فسا بیشترین درصد اشغال تخت (۸۶ درصد) بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی بوشهر کمترین درصد اشغال تخت (۴۲/۸ درصد) را دارا بودند.
- میزان چرخش تخت در بیمارستان‌های تابعه دانشگاه علوم پزشکی ۵۶/۲۷ بود.
- متوسط روزهای بستری در کشور ۳/۷ روز می‌باشد که کمتر از استاندارد (۴ روز) بود این اختلاف به علت وجود اقامت کوتاه مدت یک روز یا کمتر از یک روز می‌باشد. حداقل متوسط روزهای بستری با رقم ۲/۲ مربوط به دانشگاه علوم پزشکی جهرم، و حداکثر ۵/۸ روز مربوط به دانشگاه علوم پزشکی تهران بود.
- نسبت اعمال جراحی به بستری‌شدگان در مراکز آموزشی درمانی تابعه دانشگاه ۰/۵ بود به عبارت دیگر ۵۰ درصد بیماران بستری شده مورد اعمال جراحی قرار گرفتند. که این رقم در مراکز آموزشی درمانی تابعه دانشگاه علوم پزشکی کرمان بیشترین مقدار (۸۱٪) و دانشگاه علوم پزشکی زنجان کمترین مقدار (۲۳٪) است.

- درصد فوت‌شدگان در مراکز آموزشی درمانی تابعه دانشگاه ۱/۹۷ درصد بود که در مراکز آموزشی درمانی دانشگاه شیراز حداکثر (۲/۴٪) و دانشگاه گناباد حداقل (۰/۵۳٪) بود در مقایسه این شاخص با استاندارد (۳٪) در تمام دانشگاه‌ها کمتر از آن میزان بود.

البته لازم به ذکر است عوامل زیادی در میزان شاخص‌های فوق تاثیر می‌گذارند.

- در مقایسه شاخص‌های بهره‌برداری از تخت بیمارستانی و کیفیت مراقبت در کشور ایران و آمریکا، شاخص میزان چرخش تخت در ایران اندازه‌گیری نمی‌شود و شاخص مرگ و میر در ایران قبل و بعد از ۲۴ ساعت محاسبه می‌گردد در صورتی که در آمریکا میزان مرگ و میر قبل و بعد از ۴۸ ساعت محاسبه می‌گردد. علاوه بر این شاخص‌هایی نظیر میزان عفونت بیمارستانی، میزان اعمال جراحی غیرضروری، میزان اتوپسی و... در آمریکا استفاده می‌شود ولی در ایران به این شاخص‌ها توجه زیادی نمی‌گردد.

واژه‌های کلیدی در این پژوهش؛ مراکز آموزشی درمانی، تخت بیمارستانی، شاخص‌های آمار بیمارستانی و استاندارد می‌باشد.